

§ 1304 obč. zák. nesou tedy obě strany škodu poměrně a, poněvadž se poměr tento určití nedá, každá z polovice.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných podniků.

Důvody:

Pokud se týče dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s., vytýká žalovaná strana, že nesprávně byl případ posouzen po právní stránce v tom, že 1. soud odvolací uznává nezastavení vlaku ve stanici za událost v dopravě, dále 2. že uznává příčinnou souvislost této události s poraněním žalobkyně a 3. že neshledal samozavinění žalobkyně na jejím úraze a exkulpační důvod pro žalované elektrické podniky. Jako příhoda v dopravě přichází v úvahu od normy se odchylojící událost v železniční dopravě, která je sama o sobě způsobitou, by člověka na těle poškodila neb usmrtila. Bylo zjištěno, že vlak ve stanici, kde úraz se žalobkyni při vystupování stal, nezastavil, alespoň nezastavil dostatečně, to jest tak, by vozy zůstaly v naprostém klidu, než žalobkyně vystoupila. Jelikož jde o stanici, kde bez výjimky vlak zastaviti má, nebylo potřebí, by žalobkyně oznámila výpravčímu, že vystoupiti hodlá. Rychlost dopravy po uliční elektrické dráhy vyžaduje toho sama sebou na obecnstva, by, když blíží se stanice, kde ten, kdo vystoupiti hodlá, činil již přípravy k výstupu, by zastávku zbytečně neprodlužoval. Když žalobkyně, počítajíc s tím, že vlak ve stanici určitě zastaví, jakmile blížila se tato stanice, vyšla na přední plošinu a držela se pravou rukou k tomu účelu tam pořízené tyče, činila přípravy k vystoupení. Jak zjištěno, zmírnil sice motorový vůz, dospěv stanice té, jízdu, ale nezastavil zcela, to jest tak, aby zůstal pro výstup v úplném klidu, nýbrž ještě se, třeba snad nepatrně, pohybuje obdržel proud, trhl a rozjel se zase rychleji. Nemůže býti o tom pochybnosti, že tato událost jest odchylkou od normy, která předpisuje zastavení se, tedy naprosté uklidnění vozu, a sice po tak dlouho, pokud vystupující obecnstvo vůz zcela neopustilo. Rovněž nepřipouští pochybnosti, že takové pouhé zmírnění pohybu vozu místo úplného zastavení se jest pro vystupující obecnstvo způsobilé přivoditi úraz. Uznal je proto odvolací soud zcela právem za příhodu v dopravě a zcela důvodně též usoudil, že příhoda tato jest s úrazem žalobkyně vzešlým v příčinné souvislosti. Kdyby byl vůz pořádně zastavil, jak předpis provozu ukládá, to jest uveden byl do stavu naprosté nehybnosti a klidu, a to po tak dlouho, než žalobkyně vystoupila, nebyl by se jí úraz stal. Tuto příhodu v dopravě žalobkyně nezavinila, což, aby se stalo, § 2 zák. o ruč. žel. za exkulpační důvod uznává. Ovšem ale spoluzavinila svůj úraz tím, že, ač vůz ještě v pohybu byl, sestupovala na stupátko, což jest nejen zakázáno, nýbrž pro každého člověka zdravých smyslů jako nebezpečné samozřejmo. Proto také uznáno bylo i na její spoluvinu, kteráž ale, nejsouc jedinou výlučnou příčinou úrazu, nemohla žalovanou stranu, kterou stíhá zodpovědnost za druhou spolupříčinu úrazu, plně exkullovati. Právní posouzení rozepře odpovídá tedy zcela zákonu.

Čís. 131.

Zrušily-li strany shodnou vůlí uzavřenou smlouvu a není-li jedna z nich s to, vrátiti druhé v prvotní podobě to, co od ní jako smluvní plnění ob-

držela, poněvadž to jako bezelstná držitelka spotřebovala, může se svého závazku sprostiti náhradou ceny.

Zásada tato platí, nebylo-li zrušení smlouvy stranou zaviněno, i pro věci zastupitelné, jichž cena mezi uzavřením smlouvy a zrušením této stoupla.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1919, Rv I 180/19.)

Směnná smlouva, uzavřená dne 24. září 1917, v níž se manželé A mezi jiným zavázali, že dodají manželům B ze své cihelny za určitou kupní cenu 30.000 cihel a 10.000 tašek, byla dne 22. dubna 1918, kdy manželé A již celé množství cihel a 1150 kusů tašek byli dodali, srovnalou vůlí stran zrušena. Když manželé A žádali, aby jim manželé B vrátili v důsledku zrušení smlouvy všechny dodané cihly a tašky, vrátili jim manželé B in natura pouze 27.000 kusů cihel, kdežto za ostatní nevrácené zboží nabízeli náhradu cen svého času smluvených, poněvadž zboží to již zastavěli resp. upotřebili ho ku správce střech. Žaloba manželů A, aby bylo nalezeno právem, že manželé B jsou povinni, vrátiti žalobcům i ostatní cihly a tašky, byla oběma nižšími soudy (krajským soudem v Kutné Hoře a vrchním zemským soudem v Praze) zamítnuta. Z důvodů odvolacího soudu: Jde především o otázku, zda jsou žalovaní dle zákona povinni, zbytek cihel 3000 kusů a 1150 kusů tašek vrátiti in natura, jak žádají žalobci, či zaplatiti cenu jejich v penězích, jak se k tomu nabízejí žalovaní. Žaloba domáhající se vrácení toho, co v předpokladu vzájemného plnění bylo jednou stranou splněno, jest, jak odvolatelé správně uvádějí, žalobou z bezdůvodného obohacení (*condictio causa data, causa non secuta*). Objem nároku z obohacení určuje všeobecně ustanovení § 1431 a 1435 obč. zák. Dle těchto ustanovení má žalobce zásadně nárok na vrácení toho, co bylo bezdůvodně plněno. Avšak nárok tento v případě odstoupení od smlouvy jest podstatně omezen ustanovením § 921 obč. zák. ve znění III. novely. Dle tohoto ustanovení, připojujícího se k ustanovení § 1447 obč. zák. má v případě, když jedna strana pro neplnění druhé strany od smlouvy odstoupí, tato obdrženou úplatu takovým způsobem vrátiti neb nahraditi, aby žádná strana ze škody druhého zisku nebrala. Tato zásada musí tím spíše platiti, když od smlouvy ustoupily souhlasně strany obě a když není řeči o tom, že by nesplnění smlouvy jedna neb druhá strana byla zavinila. V případě přítomném zjistil soud procesní, že žalovaní tašky a cihly, pokud jich nevrátili, zužili a že jich tedy více nemají, a dovodil též správně, že žalovaní byli oprávněni věci těchto zužiti, neboť je přijali jako plnění a byli tedy jejich bezelstnými držiteli (§ 329 obč. zák.). Kdyby i věci ty, jak tvrdí odvolatelé byly věcmi zastupitelnými, musili by žalovaní, kdyby je měli vrátiti in natura, opatřiti si je jinde. To však by bylo v době, kdy měli cihly a tašky vrátiti, spojeno s náklady většími, než činila smluvená cena kupní, neboť dle posudku znaleckého stálo 1000 kusů cihel v dubnu 1918 220 K a 1000 kusů tašek 300 K, kdežto v žalobě podané v červnu 1918 oceňují již žalobci 1000 kusů cihel na 320 K a 1000 kusů tašek na 600 K a udávají v odvolání, že tyto předměty skoro denně na ceně nabývají. Vrácením předmětů těch in natura utrpěli by tedy žalovaní škodu, z které by měli zisk žalobci, kteří jsouce majiteli kruhové cihelny,

mohli by nyní cihly a tašky in natura jim vrácené výhodněji prodati, než by je byli prodali v době uzavření smlouvy ze dne 24. září 1917 a v době dodání jich žalovaným. Nárok na vrácení cihel a tašek in natura přičítá by se tedy zásadě vyslovené v § 921 obč. zák. a jest proto bezdůvodný. Žalobci se musí tedy spokojiti zaplacením ceny cihel. Jaká to cena býti má, zda cena smluvená či cena platná v době dodání neb v době, kdy žalovaní byli povinni plnění vrátiti, nelze v tomto sporu rozhodovati, poněvadž se zde jedná jen o nároku na vrácení věci.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců v podstatě z těchto

důvodů:

Jelikož strany smlouvu ještě zcela nesplněnou shodnou vůlí svou zrušily, nelze zavinění žádné straně přičítati. Platí tu tedy ustanovení §§ 1435, 1437 a § 921 nového znění obč. zák. s vyloučením první věty tohoto poslednějšího zákonného předpisu. Každá strana musí vrátiti zpět, co jako úplatu od druhé obdržela, a není-li již s to vrátiti věc in natura, dáti jí náhradu tak, aby žádný z nich ze škody druhého neměl zisku, jak to také pro případ nezaviněné nemožnosti plnění určuje § 1447 obč. zák. Žalobci dodali žalovaným 30.000 cihel a 1150 tašek. Tolik měli by tedy žalobcům žalovaní nyní vrátiti. Oni vrátili cihly až na 3000 kusů. Tento počet cihel a tašky nejsou s to vrátiti, jelikož jich jako bezelstní držitelé spotřebovali. Jest ovšem pravda, že jedná se o věc zastupitelnou a že podle zásady *genus perire non censetur* mohli by žalovaní vrátiti žalobcům cihly a tašky stejného druhu, jak by také odpovídalo § 1323 obč. zák., aby uveden byl předešlý stav. Než poslednější ustanovení platí jen pro náhradu škody zaviněné. Zde jak řečeno, není zavinění, jelikož strany shodly se dobrovolně, aby zrušena byla smlouva směnná mezi nimi dříve smluvená. Proto, předpisu § 1323 obč. zák. užití nelze a žalovaní, kteří jako bezelstní držitelé byli oprávněni spotřebovati cihly a tašky, jsou, když, uživše jich, nejsou s to je vrátiti, povinni, dáti náhradu za ně jen tak, aby žádná strana ze škody druhé neměla zisku. To obé by se ale stalo, kdyby měli žalovaní při zrušení smlouvy opatřiti si jinde nákupem spotřebované cihly a tašky, aby je vrátiti mohli žalobcům. Aby neměla žádná strana ani zisku ani škody, musí se jíti zpět do času, kdy smlouva směnná byla mezi stranami uzavřena. V tom čase byly cihly a tašky dle posudku znaleckého a soudního zjištění levnější než v době, kdy strany se usnesly o rozvázání smlouvy směnné. Kdyby byli tehdy žalovaní cihly a tašky, které spotřebovali, opatřili jinde než u žalobců, byli by vydali méně než by musili za ně vydati nyní v čase rozvázání smlouvy směnné, utrpěli by tudíž škodu, kdyby byli nuceni zboží to nákupem si opatřiti, aby je druhově mohli žalovaným vrátiti. Tito pak nabyli by nyní neoprávněně zisku, jenž rovnal by se škodě žalovaných, poněvadž by nyní za vrácené cihly a tašky obdrželi vyšší tržovou cenu, než mohli docíliti prodejem jich v čas směnné smlouvy. A to právě zákon v případech, kde není zavinění, zameziti chtěl. To vycifruje také dovolání, kladouc stále váhu na to, že žalovaní jsou v zaviněném prodlení. Než o prodlení mohlo by se mluvití teprve ode dne zrušení směnné smlouvy, tedy od dubna 1918, od kdy přestali by žalovaní, kdyby byli nespoteřbované cihly a tašky měli ještě v držení, býti beze-

listnými držiteli. Ale v této době byly právě již cihly a tašky dražší než obnášela cena jejich v čase uzavření smlouvy směnné, jak odvolací soud vyvodil, aniž to dovolání běře v odpor. Byli tedy žalovaní oprávněni odepřítí dodávku in natura, nemůže tedy o zavinění jejich býti řeči.

Čís. 132.

Nárok na náhradu z důvodu, že následkem neodbornicky provedené práce stavební se utvořila v domě houba, není nárokem ze správy, nýbrž ryzím nárokem na náhradu škody.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, R I 136/19.)

Žalobkyně, která dala na svém domě provéstí žalovanou firmou jistě stavební práce, které byly v říjnu 1913 dokončeny, domáhala se na žalované firmě z důvodu, že táž provedla objednané práce tak neodbornicky, že se na podzim 1916 objevila v domě houba, vytknuvši již 2. října 1916 vady stavební, nápravy a dala, když se tato její žádost nesetkala s úspěchem, provéstí příslušné opravy na účet žalované jinou firmou. Žaloba její na náhradu nákladu, který jí takto vzešel, podaná v červenci 1918, byla prvním soudem (krajským soudem v Mostu) zamítnuta, poněvadž týž uznal, že námitka žalované, že nárok žalobní jest promlčen, jest opodstatněna. Domáhá se žalobkyně náhrady škody, která jí vzešla tím, že se na podzim 1916 utvořila v jedné nově položené podlaze houba a tvrdí, že příčinou toho jest, že žalovaná provedla stavbu neodbornicky. Její nárok na náhradu škody jest tudíž v pravdě nárokem opírajícím se o ručení žalované ze správy za vady, jež vznikly při provádění prací stavebních. V tomto směru stanoví však § 933 obč. zák. ve znění III. dílčí novely, že nárok ze správy, týkající se věcí movitých, musí, nemá-li žaloba zaniknouti, uplatňován býti před soudem během tří let. Dle judikátu č. 228 nejsou lhůty, stanovené tímto paragrafem pro žaloby ze správy lhůtami promlčecími, nýbrž preklusivními a běží, pokud jde o žaloby ze správy pro vady věci, ode dne fysického odevzdání. Poněvadž pak byly objednané práce stavební dokončeny již v říjnu 1913, bylo na žalobkyni, by podala žalobu nejpozději v říjnu 1916. Ve skutečnosti byla však žaloba tato podána teprve v roce 1918 a slušelo ji proto, poněvadž již zanikla, k námitce žalované zamítnouti. K náhledu žalobkyně, že žaloba tato není žalobou ze správy, nýbrž žalobou na náhradu škody a jako taková byla dne 18. července 1918 podána včas, poněvadž houba v domě byla zjištěna teprve v roce 1916, nelze přisvědčiti, jelikož se žalobní nárok odvozuje z vad stavby a pro nároky takové neplatí všeobecné předpisy o promlčení, nýbrž zvláštní předpisy § 933 obč. zák. — O d v o l a c í s o u d (vrchní zemský soud v Praze) vyhověl odvolání žalobkyně a zrušiv rozsudek prvního soudu, odkázal rozepři k soudu první stolice, aby ji znovu projednal a rozhodnul, až usnesení toto nabude moci práva. D ů v o d y: Dle údajů žalobních a skutečností, které položil první soud rozhodnutí svému za základ, nepokládá odvolací soud žalobu, o níž jde, za žalobu ze správy, nýbrž za ryzí žalobu o náhradu škody. Předem dlužno vytknouti, že nárok ze správy není totožným s nárokem, na náhradu škody; za správu se ručí i bez zavinění, kdežto